

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi koskien lakia Euroopan talousalueella sijaitsevan tytäryhtiön lopullisen tappion konsernivähennyksestä (VM124:00/2020, VN/19056/2020)

FINNWATCH RY:N LAUSUNTO

Finnwatch kiittää valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta VM124:00/2020, jossa ehdotetaan annettavaksi laki Euroopan talousalueella sijaitsevan tytäryhtiön lopullisen tappion konsernivähennyksestä.

Finnwatch pitää hallituksen esitysluonnoksessa esitetyn lain säätämistä perusteltuna toteutustapana ratkaista Suomen konserniavustuslakiin liittyvät EU-lainsäädännölliset ongelmat komission edellyttämässä aikataulussa¹.

Hallituksen esitysluonnos on laadittu tilanteessa, jossa EU:n komissio on antanut Suomelle huomautuksen Suomen konserniavustuslainsäädännön ja EU:n vapaan sijoittautumisoikeuden välisestä ristiriidasta, ja edellyttänyt lainsäädännön korjaamista nopealla aikataululla. Vaikka nk. lopullisten tappioiden vähentämiseen ja konserniverotukseen liittyy muitakin tiedossa olevia korjaustarpeita, on lakimuutokset päätetty toteuttaa nyt vain niiltä osin kuin komissiolta saatu huomautus edellyttää. Muilta osin konserniverotuksen uudistustoimet on päätetty toteuttaa myöhemmin niiden toteutusta pohtivan työryhmän selvitystyön valmistuttua.

Suomessa konsernin sisäinen tappiontasaus on mahdollistettu konserniavustuslailla. Sekä konserniavustuksen antajan että saajan tulee lain sanamuodon mukaan olla kotimaisia osakeyhtiöitä tai osuuskuntia eli konserniavustuslaki ei nyky muodossaan tunne tappiontasausta tilanteessa, jossa konserniyhtiöt sijaitsevat eri lainkäyttöalueilla. Kuitenkin EUT-oikeuskäytäntö edellyttää, että vastaava tappiontasausmahdollisuus tulee ulottaa myös muissa ETA-valtioissa sijaitseviin tytäryhtiöihin, mikäli tytäryhtiön tappioiden katsotaan olevan lopullisia.

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään, että Suomessa otettaisiin käyttöön erillinen konsernivähennys, jonka avulla ulkomaisen tytäryhtiön lopulliset tappiot saisi vähentää emoyhtiön verotuksessa laissa määritettyjen kriteerien täytyessä. Malli vastaa keskeisiltä osin Ruotsin konsernivähennysmallia. Erillisestä konsernivähennyksestä säätäminen on nähty on helpommaksi ratkaisuksi kuin konserniavustuslain soveltamisalan laajentaminen. Hallituksen esitysluonnoksessa esitettyjen tietojen valossa valinta vaikuttaa perustellulta.

¹ Pidemmällä tähtäimellä konserniverotuksen ongelmat tulisi ratkaista vähintäänkin EU-tasolla toteutettavalla konserniverouudistuksella. Suomen tulisi edistää kansainvälisissä neuvotteluissa yritysveromallia, jossa veropohja määritettäisiin konsernitasolla ja verotusoikeus jaettaisiin eri maiden kesken kaavamaisesti.

Alla havaintojamme hallituksen esitysluonnoksen ja siinä esitetyn lain sisältöön liittyen:

1. Lain ehdotetussa soveltamisalassa on huomioitu sekä EUT-vaatimukset että konserniavustuslain soveltamisala. Konsernivähennys soveltuisi ehdotetun sääntelyn mukaan vain tilanteissa, joissa osapuolet täyttävät konserniavustuksen saajalle ja antajalle asetetut, mm. yhteisömuotoa, omistusosuutta ja toimialaa koskevat kriteerit. Kriteerien yhdenmukaisuus on erittäin tärkeää veropohjan turvaamisen kannalta: konsernivähennyksen soveltumisalan ei tule olla konserniavustuksen soveltamisalaa laajempi.
2. Tappioiden lopullisuutta koskevien kriteerien tulee olla selkeitä ja tiukkoja, jotta lainsäädäntö ei mahdollista tappioiden siirtoa lainkäyttöalueelta toiselle verovälttelytarkoituksessa. Lakiehdotuksen 5 §:ään sisältyvät kriteerit täyttävät tämän vaatimuksen. Verovälttelyn estämisen kannalta erityisen tärkeä on tappioiden syntymishetkeen liittyvä vaatimus: lakitekstissä edellytetään, että tappiot ovat syntyneet sinä aikana, kun ulkomainen tytäryhtiö on ollut suomalaisen emoyhtiön omistuksessa. Ilman tällaista rajausta sääntely kannustaisi suomalaisia yhtiöitä ostamaan tappiollisia yhtiöitä ulkomailta suomalaisen emoyhtiön yhteisöverojen määrän pienentämiseksi.
3. Väärinkäytösten estämiseksi lakiluonnoksessa säädetään myös konsernivähennyistä pienentävistä eristä. Tällaisia olisivat konsernivähennyksen tekemistä edeltävän 10 vuoden aikana toteutetut etuyhteysliiketoimet niiltä osin kuin ne on toteutettu markkinahinnoista poikkeavin hinnoin ja tämä on kasvattanut ulkomaisen tytäryhtiön tappioita. Säännös ja sen tappioiden voimassaoloa vastaava määräaika ovat tarpeellisia verovälttelyn estämiseksi. Hallituksen esitysluonnoksesta ei kuitenkaan käy ilmi, miten verottaja saisi tiedon tällaisista liiketoimista, joiden osapuolista kumpikaan ei välttämättä ole Suomessa verovelvollisia.
4. Keinotekoisiiin järjestelyihin tulee voida puuttua ja ne tulee voida rajata konsernivähennyssääntelyn ulkopuolelle. Periaatteessa tämän pitäisi olla mahdollista VML 28 §:n perusteella. Käytännössä kyseiseen pykälään liittyvä oikeuskäytäntö on kuitenkin johtanut tilanteeseen, jossa pykälää voidaan vain harvoin soveltaa. Tästä johtuen VML 28 § sanamuotoa olisi tulevaisuudessa hyvä täsmentää siten, etteivät vähäiset liiketoiminnalliset perusteet estä pykälän soveltamista.

Helsingissä 2.10.2020

Saara Hietanen
veroasiantuntija
Finnwatch ry